

<http://physicsweb.org/article/news/9/3/5>

2005/03/08

طراح - بمب - اتمی مرد

هانس بته [1] (یک ی از غول‌ها ی فیزیک - قرن - بیستُم) مرد. بته به خاطر نظریه آش در مورد واکنش‌ها ی هسته‌ای ی درون ستاره‌ها جایزه ی نوبل [2]. فیزیک در 1967 را برد، و یک ی از چهره‌ها ی کلیدی ی پروژه ی بمب‌اتمی ی منهن [3] طی جنگ - دوم - جهانی بود. پس از جنگ، بته به نفع - کنترل - سلاح‌ها و خلع سلاح - اتمی فعالیت کرد.

بته در 1906 در ستراس‌بورگ به دنیا آمد. ستراس‌بورگ امروز در فرانسه است، اما آن موقع جزئی - آلمان بود. او در دانش‌گاه - فرانک‌فورت [4] فیزیک خواند و بعد در دانش‌گاه - مونیخ [5] به پژوهش پرداخت. در چندین دانش‌گاه - دیگر هم کار کرد اما چون مادر اش یهودی بود، با قانون‌ها ی نژادی ی ناتسی‌ها درگیری پیدا کرد. در 1933 آلمان را به مقصد - انگلستان ترک کرد و بعد در 1935، در دانش‌گاه - کُرِنل [6] نزدیک - نیویُورک استخدام شد و بقیه ی زنده‌گی ی حرفه‌ای ییش را آن‌جا گذراند.

بته بین 1935 و 1938 پژوهش‌ها یی در مورد - نظریه ی هسته‌ای انجام داد و احتمال - رخ‌دادن - واکنش‌ها ی مختلف را حساب کرد. این پژوهش به کار ی انجامید که جایزه ی نوبل را برد: کشف - این که ستاره‌ها انرژی ییشان را از رشته ای شامل - شش واکنش - هسته‌ای (به اصطلاح چرخه ی کربن) می‌گیرند.

در 1943 به پروژ ی منهن پی‌وست و به عنوان - رئیس - بخش - فیزیک - نظری نقش ی کلیدی در بارآوری ی بمب داشت. پس از جنگ، تعداد ی از دانش‌پیشه‌ها ی برجسته ی جوان را از لُس آلاُس [7] به کُرِنل آورد، از جمله ریچر د فاین‌من [8] که با او کوانتم‌الکترودینامیک را بار آورد. بته طی - زنده‌گی ی حرفه‌ای ییش در طیف - گسترده ای از مسائل - فیزیک پژوهش کرد، از نظریه ی حالت‌جامد و بی‌نظمی در آلیاژها گرفته تا

نوترینوها ی خورشیدی و آبرنواخترها.

بته یک ی از طرفدارها ی مهم ـ کنترل ـ سلاح‌ها هم بود. به ویژه مخالف ـ بارآوری ی بمب ـ هیدروژنی بود و با مخترع ـ بمب ـ هیدروژنی (دوارد تیلر [9]) مشاجره کرد. برا ی قانع کردن ـ دولت ـ ایالات ـ متحد به منع ـ آزمایش‌ها ی هسته‌ای در جو در 1963، و منع ـ سیستم‌ها ی ضد ـ موشک‌ها ی قاره‌پیما در 1972 هم کوشید، و بعداً با برنامه ی پیش‌نهادی ی رئیس‌جمهور ریگن [10] برا ی سیستم ـ دفاع ـ موشکی (جنگ ـ ستاره‌گان [11]) مخالفت کرد.

[1] Hans Bethe

[2] Nobel

[3] Manhattan

[4] Frankfurt

[5] München

[6] Cornell University

[7] Los Alamos

[8] Richard Feynman

[9] Edward Teller

[10] Reagan

[11] Star Wars